

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 116/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovéj a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Zuzana Olexová, LL.M., proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok č. k. 8 C 8/2018 zo 6. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Pezinok č. k. 8 C 8/2018 zo 6. novembra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Pezinok č. k. 8 C 8/2018 zo 6. novembra 2020 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Pezinok **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **373,21 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 8/2018 zo 6. novembra 2020.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že podala žalobu o určenie, že v žalobe identifikovaná nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Označenú žalobu podala napriek skutočnosti, že okresný súd súbežne koná o vyporiadaní BSM. Dôvodom podania tejto žaloby bolo skutočnosť, že bývalý manžel jej bránil v užívaní nehnuteľnosti, ktorá bola v katastri nehnuteľností evidovaná s jediným vlastníkom (bývalým manželom). V napadnutom konaní vzhľadom na nesporné tvrdenia účastníkov konania, že nehnuteľnosť patrí do BSM, a vyjadrenie zákonnej sudkyne, že nie je dôvod žalobe vyhovieť, keďže v inom konaní bolo vydané neodkladné opatrenie, ktorým vo veci konajúci súd priznal sťažovateľke ochranu a právo na vstup do nehnuteľnosti, sťažovateľka vzala svoju žalobu späť. Okresný súd uznesením z 2. decembra 2019 v napadnutom konaní rozhodol o zastavení konania a žalovanému priznal náhradu trov konania. V nadväznosti na právoplatnosť uznesenia o priznaní náhrady trov konania v napadnutom konaní rozhodol o výške nároku na náhradu trov konania. Uznesením z 23. júla 2020 okresný súd zaviazal sťažovateľku na náhradu trov konania v sume 2 422,01 eur, pričom pri určení tarifnej hodnoty vychádzal z hodnoty nehnuteľnosti podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ako podklad pre výpočet náhrady trov slúžil znalecký posudok predložený žalovaným, ku ktorému sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť. Sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu z 23. júla 2020 podala sťažnosť, ktorú odôvodnila tým, že náhrada trov konania mala byť priznaná podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, pretože predmet sporu podľa jej názoru nie je možné oceniť peniazmi, ako aj s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 492/2013, pretože okresný súd nevzal do úvahy skutočnosť, že prípadné meritórne účinky rozhodnutia vo veci samej by nebolo možné považovať za zmenu majetkových pomerov strán sporu, ale „*len zosúladenie právneho stavu so stavom zápisu v katastri*“. Okresný súd napadnutým uznesením okresného súdu sťažnosť sťažovateľky zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ide o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, teda hodnota práva je oceneľná v peniazoch a sťažovateľka sa ako „*žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a teda predmet konania bol už od začiatku jasne vymedzený (nehnuteľnosť)*“.

3. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že okresný súd nesprávne určil základnú sadzbu tarifnej odmeny, teda nerozhodol podľa relevantnej právnej normy. Opätovne poukázala na závery uvedené v náleze ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 492/2013, poukázala aj na to, že predmetom bolo určenie, že vec, v danom prípade nehnuteľnosť, patrí do BSM, a nie určenie vlastníckeho práva k veci, ďalej analogicky poukázala aj na závery ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 187/2018 pri určení, že vec patrí do dedičstva, tiež na nespornosť tvrdenia medzi stranami sporu, že nehnuteľnosť patrí do BSM, o ktorej mal vo veci konajúci súd vedomosť z konania vedeného pod sp. zn. 6 C 155/2016, ktorú prejednávala tá istá sudkyňa. Sťažovateľka tiež bola toho názoru, že boli splnené podmienky na postup podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, keďže šlo o nehnuteľnosť nesporne určenú na bývanie a zároveň predmetom napadnutého konania

nebolo vyporiadanie BSM. Sťažovateľka tvrdí, že uvedené výhrady okresný súd pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania nevzal do úvahy, aplikoval nesprávnu právnu normu, nedopadajúcu na posudzovanú vec, pričom závery uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia sú podľa názoru sťažovateľky svojvoľné, porušujúce jej označené práva.

4. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, vyslovil porušenie jej označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, zrušil ho a priznal jej náhradu trov konania.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 116/2021-13 z 18. marca 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k prijatej ústavnej sťažnosti.

Predseda okresného súdu prípisom č. k. Spr. 52/2021 z 10. mája 2021 po rekapitulácii rozhodných skutočností o priebehu dotknutého konania dospel k záveru, že *„postup súdu v namietanom rozhodnutí o trovách konania bol správny, zákonná sudkyňa ktorej vyjadrenie pripájam, svoje rozhodnutie o sťažnosti proti rozhodnutiu o trovách konania riadne odôvodnila, sťažovateľke dala odpoveď na všetky namietané skutočnosti...“*. Zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedla, že sťažovateľka podala žalobu, ktorou sa domáhala určenia, že predmetná nehnuteľnosť rodinný dom patrí do BSM, z čoho vyvodila, že *„predmetom súdneho konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorého hodnota je nepochybne vyjadriteľná v peniazoch, a preto aplikoval § 10 ods. 2 vyhlášky“*. K aplikovateľnosti nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 187/2018 uviedla, že určenie, že vec patrí do dedičstva po poručníkovi, nezakladá vlastnícke právo žalobcu, má len nepriamy materiálny dosah, iba ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre ďalší priebeh dedičského konania. K tvrdeniu sťažovateľky, že súd vychádzal pri určení hodnoty nehnuteľnosti z dôkazu predloženého žalovaným bez toho, aby sa k tomuto dôkazu mohla vyjadriť, uviedla, že súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 46/2018, ktorého zadávateľom bola sťažovateľka, a preto tvrdenie, že sa k danému dôkazu nemohla vyjadriť, považuje zo strany sťažovateľky za zavádzanie, keďže označený znalecký posudok predložila v konaní sp. zn. 8 Pc 8/2016. Ďalej tiež vyjadrila názor, že *„sťažovateľka chcela aplikovať ustanovenie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, avšak vzhľadom na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 452/2018 z 1. augusta 2018 a skutočnosť, že predmetné ustanovenie nie je možné aplikovať vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sa s názorom sťažovateľky nestotožňujem. Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že predmetom konania, bolo určenie, že vec patrí do bezpodielového*

spoluvlastníctva manželov, avšak z daného ustanovenia vyplýva, že to nemožno aplikovať na predmetné konanie.“.

7. [REDAKOVANÉ] ako zúčastnená osoba sa k prijatej sťažnosti vyjadril podaním doručeným 7. mája 2021. V podstatnom vyjadril presvedčenie, že výklad § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky zaujatý súdom prvej inštancie nie je nesúladný so základnými právami strán sporu.

8. Stanovisko okresného súdu bolo zaslané na vyjadrenie sťažovateľke, ktorá vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 20. mája 2021 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v danej veci. V ďalšom zotrvala na dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom súdneho spisu, ktorý si zadovážil, dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie, či napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

12. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky, alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky

právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

13. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa tvrdí, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

14. Obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, *Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska*).

15. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k nepripustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). V súlade s označenými právnymi východiskami ústavný súd preskúmal aj sťažovateľkou namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu.

16. Predmetom napadnutého konania bolo určenie, že predmetná nehnuteľnosť – rodinný dom patrí do BSM (č. 1. 4 súdneho spisu). Nemožno sa stotožniť s názorom okresného súdu, že ide o konanie, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva. Samotným určovacím výrokom, že vec, resp. nehnuteľnosť patrí do BSM, sa neurčuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti konkrétnej strane sporu, podobne ako v prípade určenia, že vec patrí do dedičstva, sa neurčuje vlastnícke právo konkrétneho dediča (a to ani v prípade, že dedičom je jediná osoba, pozn.), preto závery ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 187/2018 možno použiť analogicky. Až následným vyporiadaním BSM sa určí vlastnícke právo k veci patriacej do BSM, preto záver okresného súdu, že ide o určenie vlastníckeho práva, je arbitrárny a nesprávny.

17. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie; to neplatí vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

18. Zo zmätočného vyjadrenia zákonnej sudkyne citovaného v bode 6 tohto nálezu „*sťažovateľka chcela aplikovať ustanovenie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, avšak vzhľadom na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 452/2018 z 1. augusta 2018 a skutočnosť, že predmetné ustanovenie nie je možné aplikovať vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa s názorom sťažovateľky nestotožňujem*“ nie je možné zistiť, prečo sa zákonná sudkyňa odvoláva na závery uznesenia ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 452/2018, keďže uvedené rozhodnutie sa týkalo odlišnej problematiky (trovy v spotrebiteľskej veci, pozn.), ako aj nadväzujúce tvrdenie, že § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky je neaplikovateľný pre konania o vyporiadanie BSM, keďže v okolnostiach posudzovanej veci predmetom konania bolo určenie, že nehnuteľnosť (rodinný dom, teda nehnuteľnosť určená na bývanie, pozn.) patrí do BSM. Podľa názoru ústavného súdu, vychádzajúc z predmetu napadnutého konania, je náležité aplikovať úpravu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Vyporiadanie BSM je predmetom iného, súvisiaceho konania na okresnom súde (sp. zn. 6 C 155/2016), čo nakoniec vyplýva aj zo samotného odôvodnenia napadnutého uznesenia (bod 8 pozn.).

19. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, tak jednoznačne dospel k záveru, že v okolnostiach posudzovanej veci došlo k aplikácii nesprávneho ustanovenia právneho predpisu, čím zároveň došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

20. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

21. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

IV. Trovy konania

22. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

23. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania v sume 373,21 eur.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby. Za dva úkony uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) patrí odmena v sume dvakrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku okresného súdu doručené 13. mája 2021 ústavný súd odmenu nepriznal, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu.

25. Keďže uplatnená suma trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, neprevýšila sumu vypočítanú ústavným súdom, ústavný súd úspešnej sťažovateľke priznal náhradu trov konania v celej uplatnenej výške, t. j. v sume 373,21 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

27. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu